

ÅRSPLAN 2010-2011

Selsverket Barnehage

Godkjent i Samarbeidsutvalget 13.10.2010

INNHOOLD:

Informasjon.....	side 3
• Åpningstider.....	side 3
• Dagsrytme.....	side 3
• Foreldresamarbeid.....	side 4
• Samarbeidsinstanser.....	side 7
• Pedagogisk arbeid.....	side 8
• Barnehageåret.....	side 14
• Ansatte.....	side 15
• Telefonnummer.....	side 15
• Miljøfyrtårn.....	side 16
Årsoversikt/virksomhetsplan.....	side 17

Selsverket barnehage sett fra "skogen vår"

Informasjon om barnehagen.

Selsverket barnehage startet opp i 1988 som privat barnehage i det gamle skolebygget. I 2005 tok Sel kommune over driften og 21. juni 2007 ble nye Selsverket barnehage offisielt åpnet, som en moderne barnehage med ventilasjonsanlegg og vannbåren varme i gulvene. Etter utbygginga er vi godkjent for 18 plasser for barn i alderen 0-6 år. I desember 2009 fikk vi godkjenning for 24 plasser.

Barnehagen er eid og drevet av Sel kommune. Sel kommune har gjennom en prosess i ledergruppa utarbeidet en visjon om å arbeide etter visse verdier. Disse verdiene er; kvalitet, inkludering, mot og entusiasme – og kan oppsummeres i ett ord: KIME.

SELSVERKET BARNEHAGE – HVORDAN ER DET HER?

Selsverket barnehage er lokalisert på Selsverket i en verneverdig tidligere skolebygning fra 1866 og i et nytt påbygg bak den gamle skolebygningen. Rundt bygningen har vi et allsidig leikeareale med både asfaltert plass, grus og gressplen. I nærområdet har vi tilgang på mange turmuligheter både i lett og mer utfordrende terreng, noe som innebærer allsidig fysisk aktivitet for barna. Vi har en "egen" skog rett inntil barnehagen som brukes hver dag og dette innebærer daglig bevegelse i "ulendt terreng" for barna, der de får brukt kroppen aktivt. Her har vi egen lavvo, gapahuk og bål plass. Vi satser gjennom hele året på å være mye ute i all slags vær og tar gjerne med ulike aktiviteter ut. Samtidig legger vi vekt på barnas trivsel og medbestemmelse. Barnehagen ligger nært landbruksarealer, slik at vi benytter oss av å lære litt om hvor maten kommer fra. Vi er heller ikke lenger unna Otta enn at vi kan ta oss en bytur på biblioteket eller i stasjonsparken.

Åpningstid i år: mandag - fredag kl 07.15 – 16.15

Åpningstiden vurderes hele tida etter behov og kan endres noe i ferier (etter behov).

Eventuelle endringer vil dere få beskjed om i god tid.

Dagsrytme:

Kl 07.15 åpner barnehagen og de voksne tar imot barna med foreldre/foresatte. Vi har fri leik/aktiviteter etter barnas valg og behov. Frokost serveres de som har oppmøte i barnehagen før kl 08.15, dersom de ikke har spist hjemme. Gi beskjed dersom han/hun ikke har spist frokost. Når det gjelder frokost så anbefaler helsesøster at absolutt alle bør spise før de reiser hjemmefra for å få innarbeidet god frokostvane til barna starter på skolen.

Ca kl 9.30-10.30 har vi samling eller andre voksenstyrte aktiviteter som gruppearbeid, formingsaktiviteter og lignende. De yngste barna som sover midt på dagen, går ut og leiker. Samlingen veksler med ulike tema, men noe er fast som for eksempel at "arbeidsmauren" tar tavla og finner ut hvilken dag, måned og år det er og hvordan været er den dagen. Vi har også ulike sanger som fungerer som "rammer" omkring samlinga; åpningssang, dagsang, månedssang (om de ulike månedene av Alf Prøysen) og avslutningssang.

Ca kl 10.30 har vi felles spisetid med smøremåltid eller varmmat ute eller inne. Vi spiser gruppevis, en gruppe på hvert sitt bord med faste plasser. De aller yngste spiser slik at det passer med soverytmen.

Ca kl 11.30 er det fast utetid til kl 13.30.

Kl 13.30 har vi 2. måltid med frukt, grønnsaker og påsmurte brødsiver.

Vi har smøremåltid eller varm lunsj. Vi må dessverre ta en viss sum for smøremåltid og varm lunsj, fordi vi ikke har muligheter for å dekke det over det ordinære budsjettet. Summen det er snakk om kommer på oppholds fakturaen og er kr 250,- for 5 dager/full plass. Summen reduseres i forhold til antall dager. Det er betalingsfritt i august måned. Vi er ute også etter 2.

måltid, dersom forholdene tilsier det og fram til stengetid kl 16.15.

Dersom vi er på turer eller har noe annet spesielt opplegg, så kan dagsrytmen bli endret. Hvis vi skal på turer så er vi som regel borte mellom kl 10.00 og 14.00. Ved andre tidspunkter skal dere få spesielt beskjed.

Levering/henting:

Når barnet/barna kommer i barnehagen om morgenen har personalet som jobb å se og hilse på alle. Det hender vi er opptatt med ulike gjøremål, men gjør oss gjerne oppmerksom på at dere er kommet og gi evt. de beskjeder vi skal ha.

Ved henting av barn er det viktig at personalet ser at dere går. Vi skal hele tiden ha kontroll på hvor mange og hvem som er i barnehagen. Det kan for eksempel være at vi er opptatt med andre oppgaver, som for eksempel bleieskift.

OBS! Dersom andre enn foreldre/foresatte henter barnet/barna vil vi gjerne ha beskjed om dette på forhånd.

Barnehagen stenger kl 16.15 og dette er også vår arbeidstid, så vi ber om at alle overholder dette tidspunktet.

Foreldresamtaler:

De pedagogiske lederne har ansvar for foreldresamtalene. Samtalene blir forberedt av pedagogiske ledere, fagarbeidere og assistenter i samarbeid.

I tillegg til oppstartsamtale for nye barn, vil det bli gitt generelt tilbud om to samtaler i året. Samtalene med foreldre/foresatte til ”skolestarterne” tar opp skolestart og overgangen barnehage – skole spesielt. Dersom det er behov for samtaler ellers i året så ta kontakt med personalet eller styrer. Det er bedre å ta opp ting en lur på tidlig, i stedet for å gå og tenke. Det kan være små eller store ting – ta kontakt. Det samme vil vi i barnehagen gjøre dersom vi lur på noe.

Informasjon til foreldre:

Det blir laget en månedspan, som gis ut, og en periodeplan over 2 uker der aktiviteter er satt opp. Beskjeder blir også gitt på denne planen. Dersom det blir endringer i planen, så føres det opp på den som henger i gangen. Månedspanen gjenspeiler ikke alt det vi gjør i barnehagen. Barnehagepedagogikk foregår mye i daglige og rutinepregede aktiviteter og disse kommer ikke fram i planen. Eksempel på dette er måltidene hvor barna skal lære å sitte rolig og lære seg god bordskikk. Eller når de skal vaske hender og må stå i kø og vente. Frileik har vi hver dag og dette er en arena for løpende læring av sosial kompetanse og empati. Periodeplanen over 2 uker gis ikke alltid ut, men vi henger den opp i garderoben. Begge planer legges ut på hjemmesiden vår. På veggen i garderoben henger vi også opp dokumentasjon i form av bilder, tekst og mål vi mener å ha oppnådd i perioden.

På whiteboardtavla ved hovedinngang, blir det gitt daglig informasjon om det som har foregått i barnehagen. Denne informasjonen gir gode stikkord for samtale om dagens hendelser med barnet/barna. Vi ber dere om å ta en titt på denne når dere henter barnet/barna. På en mindre tavle på stellerrommet, gir vi spesielt informasjon om de yngste barna (soving). Bleieskift blir notert på et eget skjema og dette henger på stellerrommet.

Daglig muntlig informasjon får dere av personalet. Det er ikke alltid vi har tid og anledning til å fortelle like mye hver gang, men lur dere på noe så spør oss!

Vi legger ut årsplaner, månedspaner, noe informasjon om det som har skjedd i barnehagen og noen bilder (man kan reservere seg fra dette) fra barnehagedagen på vår hjemmeside på Sel kommunes hjemmeside. Internettadressen er:

<http://www.sel.kommune.no/forsiden.153161.no.html>

Foreldremøter:

Barnehagen inviterer til to foreldremøter i året. På det første møtet, om høsten før årsplanen blir lagt, blir foreldrene tatt med på konkret samarbeid, der de kommer med forslag og innspill til aktiviteter, verdier og opplegg de synes det er viktig barna deres får delta i. Det kan være gruppearbeid, spørreskjema eller felles idèdugnad.

Det andre møtet på våren prøver vi å få lagt inn besøk av andre fagpersoner som informerer om ulike tilbud til familier.

Samarbeidsutvalg:

Samarbeidsutvalget skal iflg. Barnehageloven være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Barnehageeier skal sørge for at saker av viktighet forelegges utvalget.

Samarbeidsutvalget består av:

- representant(er) fra foreldrene
- representant(er) fra personalet
- representant fra eier/Sel Kommune.

Representantene for foreldre og ansatte velges for ett år om gangen. Funksjonstida for eventuelle eierrepresentanter fastsettes av eier. Styret er sekretær og har uttalerett.

Samarbeidsutvalg for 2010/2011:

Foreldre: Heidrun Skjåk Holen (vara: Cecilie Asp)
Ansatte: Torunn Alvheim (vara: _____)
Eier: Kjell Madsen (vara: Beret Skjelle)

Foreldreråd:

Iflg Barnehageloven skal foreldrerådet bestå av foreldre/foresatte til alle barna i barnehagen. Foreldrerådet skal fremme fellesinteressene til foreldrene og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppa skaper et godt barnehagemiljø. Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet.

Aktiviteter:

Det er slik at det er fritt dagvalg i barnehagen, dvs. at foreldre står fritt til å velge hvilke og hvor mange dager barna/barnet skal være i barnehagen. Dette medfører at de aktiviteter som vi planlegger i barnehagen kan falle på dager da noen barn har fri og ikke får med seg alt. Det er naturlig at de barna som går flest dager i barnehagen får med seg flere aktiviteter enn de barna som går færre dager. Dette vil i praksis si at ikke alle får laget alle formingsprodukter som lages i barnehagen eller at alle får med seg alle turer vi er på. Vi prøver imidlertid så langt det er pedagogisk, praktisk og økonomisk mulig å fordele aktivitetene slik at alle får med seg litt.

Aktivitetsnivå i forhold til frileik og barnas eget initiativ sier Rammeplanen litt om. Det står blant annet at leik skal ha en sentral plass i barnehagen. Videre står det at leiken har egenverdi og er ei viktig side ved barnekulturen. I leiken lærer og utvikler barna en sammensatt kompetanse og leiken er en viktig del av barnekulturen. På grunn av leikens sentrale plass i barnehagen og dens viktige del av barns lyst og læring, mener vi i barnehagen at aktivitetsnivået må sees i lys av dette. Dagens samfunn med raskere og raskere omskiftninger, krav og forventning om at det skal skje noe hele tida, vil vi i barnehagen gjerne være en motvekt til. Dette ”stresset” i samfunnet ble tatt opp på foreldremøtet 4.9.08 og stemningen blant foreldrene virket for å være samstemt med det personalet la frem rundt temaet. Kort oppsummert ble det da at selv om det ikke står noe konkret på månedsplanen, så skjer det mye positivt i barnehagen den dagen likevel; rom for leik, lese bøker, spille spill, samtaler og filosofering – ja rett og slett fundering og tanke-spinn.

Frukt/melk/matlaging:

Vi startet med fast smøremåltid fra og med 8.9.08 og har fått godkjenning for dette fra Mattilsynet. Barnehagen handler inn til måltidene (grovt brød, grovt knekkebrød, sunt pålegg, frukt og melk/juice) og eventuelt matvarer individuelt tilpasset det enkelte barn (småbarnsmat, allergimat). Vi tar sikte på å følge de nye retningslinjene fra Helse-og sosialdepartementet av 08/2007; ”Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen”.

Det er viktig å få beskjed dersom det er noen barn som har allergier. Vi serverer melk og vann til måltidene alt etter avtale med foreldre/foresatte. Vi drikker vann som tørstedrikk.

Påkledning av barna:

Send alltid med regnklær/støvler dersom det er sjanser for regnvær i løpet av dagen. Dette kan også henge fast i barnehagen, i grovgarderoben, dersom det er praktisk. Vi er ute uansett vær. Det er kun sprengkulda som stopper oss. Send med klær som passer til vær og føre.

NB!

- **Merk barnas tøy, sko, støvler etc. med navn**

Alle barn må ha ekstra skift, fra innerst til ytterst, i barnehagen. Gjerne to skift dersom barnet holder på å slutte med bleie. Se vedlegg ”Tips og råd om klær/utstyr i barnehagen.

Perm/skuffe:

Alle barna har hver sin perm og skuffe, hvor vi samler tegninger og andre produkter i løpet av barnehagetida. Ta en titt av og til, det tror vi gutten eller jenta di blir glad for.

Bursdagsfeiring:

Vi feirer bursdag i barnehagen for alle og vi setter opp på månedsplanen når feiringen skal skje. Si fra hvis dagen ikke passer. Det er hyggelig dersom dere vil ta med noe og spandere på alle i barnehagen denne dagen, men dette er selvfølgelig helt opp til dere foreldre/foresatte. Spandering av noe ”godt” ble tatt opp på foreldremøtet 3.9.09 og foreldrene konkluderte med at det skal være tillatt å spandere på andre når det er bursdag. Om det er frukt eller kake/is blir opp til dere og bursdagsbarnet. Det er nok å ta med seg en ting å spandere. Den dagen vi feirer bursdag lager vi krone sammen med bursdagsbarnet og han/hun får velge duker og lys fra ”bursdagsskapet” vårt til dekking av bord. Vi holder bursdagssamling med barnet i sentrum på ”Kronestolen” vår av gull, hvor vi synger for barnet, tenner lys og kaster barnet opp i luften eller sender opp ”rakter” etter antall år.

Ved sykdom:

Barnet skal ikke komme i barnehagen når han/hun er syk. Det er barnets allmenntilstand som avgjør om barnet kan komme i barnehagen eller ikke. Denne vurderingen vil baseres på skjønn, men som hovedregel bør barn med feber holdes hjemme. Er du i tvil så ring oss i barnehagen før dere kommer. Dersom barnet blir hjemme er det fint om dere varsler barnehagen. Er det Noro-virus (oppkast – diare) eller Svine-influensa som herjer så er det egne retningslinjer for dette – spør personalet.

Dugnad:

Dugnad har vi en gang i året eller ved behov. Da spør vi foreldrerepresentantene om det er mulig å kalle inn/invitere til dugnad i barnehagen, både som en sosial og nyttig aktivitet.

Allergi:

Det er viktig at foreldre/foresatte sier fra til personalet i barnehagen dersom barn er allergiske. Vi reiser på ulike turer, så selv om vi ikke har for eksempel dyr i barnehagen så kan vi treffe på noen på turer. Vi lager også mat i barnehagen så da må vi vite om evt. matallergi.

Leketøy:

Det er tidligere bestemt på foreldremøte at det ikke skal tas med leketøy fra hjemme til daglig i barnehagen. Vi setter opp egne ”leiker-fra hjemme”-dager på månedsplanen. Dersom barnet vil ha med et kosedyr for å føle litt ekstra trygghet, så er dette greit. Unntak er sykkel med hjelm, ski og evt. musikk- eller eventyr-cd’er og bøker til felles glede.

Bleiebarn:

Vi ønsker at foreldre/foresatte som har bleiebarn i barnehagen tar med bleier, vanlige – ikke ”up and go”. Skriv navn på. Vi er behjelpelige med å støtte barn og foreldre når tiden for å slutte med bleie er inne. Si fra til oss og vi skal gjøre vårt beste i å følge opp barnet i barnehagen med do-gåing og påminnelser dersom det er nødvendig.

Samarbeidsinstanser:

Barnehagen samarbeider med skolen om overgangen barnehage-skole.

Barnehagen samarbeider også med hjelpeinstanser i kommunen som barnevern, pedagogisk-psykologisk tjeneste, helsesøster, legetjeneste bl.a. gjennom et lokalteam for barnehagen som har møter ca to ganger i året. Barnehagen kan ta opp saker og spørsmål anonymt i lokalteamet uten samtykke fra foreldre/foresatte. Saker med navn på enkeltbarn kan imidlertid kun tas opp etter skriftlig samtykke fra foreldre/foresatte, både i lokalteamet eller til en av hjelpeinstansene.

Foreldre/foresatte kan også selv kontakte instansene for rådgivning og hjelp vedrørende store eller små bekymringer og spørsmål.

Barnehagen samarbeider også med ulike opplæringsinstitusjoner som høyskole, videregående skole og ungdomsskole. Vi kan også ha samarbeid med NAV i forbindelse med for eksempel yrkespraksis. Alle personer som er innom barnehagen har taushetsplikt.

Overgang barnehage – skole

Driftsutvalget i Sel kommune vedtok 7.9.09 planen ”Overgang barnehage – skole” og denne følger barnehagene og skolene. Den henger til gjennomlesing i garderoben og ligger på Sel kommunes hjemmeside.

Skolen og barnehagen avtaler et møte der barnehagen overbringer opplysninger vedrørende enkeltbarn. Foreldre/foresatte må først gi skriftlig tillatelse til at disse opplysningene blir gitt videre til skolen. På den siste foreldresamtalen før skolestart går pedagogisk leder og foreldre/foresatte gjennom et ”overgangsskjema” der ønsket informasjon noteres ned og skrives under på. Dette skjemaet, sammen med TRAS-skjema, overleveres på overgangsmøtet med skolen. All informasjon som gis til skolen skal foreldre ha samtykket i.

Barnehagen besøker skolen, etter avtale, med barna som skal starte på skolen for å gjøre seg kjent både inne og ute. Skolen inviterer alle skolestartbarna til en felles førskoledag der barna møter alle de nye klassekameratene for første gang. Foreldre følger de barna som har fridag i barnehagen og personal fra barnehagen følger de som har barnehagedag.

Kvalitetsutviklingsprosjekt – Barnehagene i Sel:

Gjennom kvalitetsutviklingsprosjektet "Den gode barnehage" ble resultatet av en undersøkelse blant foreldre og barnehageansatte at de viktigste verdiene barnehagene skulle ha i fokus var:

LEIK

EMPATI (evnen til å sette seg inn i andres følelser)

TRYGGHET

Vi har beskrevet disse verdiene samt satsingsområdene.

SATSINGSOMRÅDER

- Satsingsområdene dokumenterer i stor grad §2 i Barnehageloven; "Barnehagens innhold" som blant annet sier at "barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorgs- og oppdrageroppgaver". Omsorg, oppdragelse og læring skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse, helse og forståelse for bærekraftig utvikling. Våren 2009 kom også Stortingsmelding nr. 41 "Kvalitet i barnehagen". Tre hovedmål for kvalitetsarbeidet i barnehagene er:
 - Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager.
 - Styrke barnehagen som læringsarena.
 - Alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap.

Denne kvalitetsmeldinga blir fulgt opp gjennom samarbeidet i 6K (faglig samarbeid i de seks norddalskommunene).

LEIK:

Rammeplan for barnehagen beskriver leiken slik:

"Barnehagen skal gi barn muligheter for leik, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser". Leiken skal ha en sentral plass i barnehagen. Leiken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen. Leiken er et allmennmenneskelig fenomen der barn har høy kompetanse og stort engasjement. Leiken er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom.

Ulike former for leik: -funksjonsleik, leik med kroppen

-konstruksjonsleik, byggeleik

-sosial leik

-regelleik, sangleik og spill

MÅL FOR LEIK:	<u>Kunnskapsmål</u>	<u>Holdningsmål</u>	<u>Ferdighetsmål</u>
	Å vite at det går an å leike med alle og på ulike måter.	å ha positiv innstilling til å leike med alle.	Klare å ta kontakt for å leike, spørre, finne leiker selv. Bruke fantasien.

TILTAK: tilrettelegge for allsidig leik inne og ute, jobbe med holdninger og verdier gjennom pedagogiske opplegg, se til at alle er med i leik og har noen å leike med, hjelpe de som trenger det til å komme inn i leiken, gå inn i leiken for å utvikle den eller flette inn barn, gi grobunn for leik gjennom for eksempel eventyr, opplæring i ulike leiker.

EMPATI:

Empati er evnen til å kunne sette seg inn i andres følelser. Empati er en av de viktigste elementene innen utviklingen av prososial atferd og mellommenneskelig problemløsning. Positiv utvikling på disse områdene vil også fremme god psykisk helse blant barn. Empati trenes på i daglige situasjoner og gjennom pedagogiske opplegg (Kari Lamer og Steg for steg) ved blant annet å:

- kjenne igjen følelser ut fra en rekke fysiske uttrykk (ansikt, kroppsspråk).
- forstå at mennesker kan ha forskjellige følelser for den samme situasjonen.
- forstå at følelser endrer seg og hvorfor dette skjer.
- uttrykke omsorg, omtanke og medfølelse for andre.
- skille bevisste handlinger fra uhell.
- forutse følelser.
- forstå at mennesker kan ha ulike ønsker og behov.

Gjennom rollespill, historier, sanger og aktiviteter trener barna på å sette seg i andres sted og bedre sine empatiske ferdigheter.

Å lage egne "Ugleråd" er også et tiltak for å fremme både empati og trygghet i barnehagen. FORUT-opplegget er ment å skulle fremme solidaritet med barn i andre land, men også til dels innlevelsessevne med andres situasjon.

MÅL:	<u>kunnskapsmål</u>	<u>holdningsmål</u>	<u>ferdighetsmål</u>
	Å vite at det finnes ulike følelser og at det er OK å vise dem.	Det er OK å bli sint, men ikke å slå e.l Det er OK å vise følelser og trøste eller hjelpe.	Lære å trøste, spørre, sette ord på det vi ser av følelser, hjelpe hverandre.
TILTAK:	jobbe med Kari Lamer/Steg for steg, bruke oppleggene i praksis til daglig/i hverdagssituasjonene, ta tak i enkeltsituasjoner og forklare barna hva som skjer (f.eks hvis noen er lei seg – hva har skjedd og skjer videre?) og informere foreldre og oppmuntre til samtaler om temaet hjemme. Bruke "Uglerådene" i ulike situasjoner og repetere dem jevnlig. FORUT-opplegg i barnehagen.		

TRYGGHET:

Trygghet er en forutsetning for trivsel og det er viktig at både barn og voksne trives og er trygge i barnehagen. Barn som er trygge er mottakelige for andres innspill, både fra barn og voksne, og kan dermed delta aktivt i det som foregår i barnehagen, for eksempel lek, samling, aktiviteter og turer.

For voksne er det også viktig å være trygge. Dette skaper god grobunn for et godt samarbeid og minsker terskelen for å spørre om ting en lurer på. Det er også ofte slik at trygge voksne skaper trygge barn.

I barnehagen er "Uglerådene" våre et tiltak for å skape oversiktlige regler som fører til trygghet. God informasjon til foreldre/foresatte, oppstartsamtale, foreldremøte og –samtale er andre tiltak som gjennomføres.

MÅL	<u>kunnskapsmål</u>	<u>holdningsmål</u>	<u>ferdighetsmål</u>
	Å vite at trygghet er grunnleggende for barn og voksne	Å være åpen og mottakelig for signaler fra	Lære å si fra hvis en er usikker eller lurer på noe.

Trygge mennesker
skaper grobunn for
godt samarbeid.

barn og voksne.

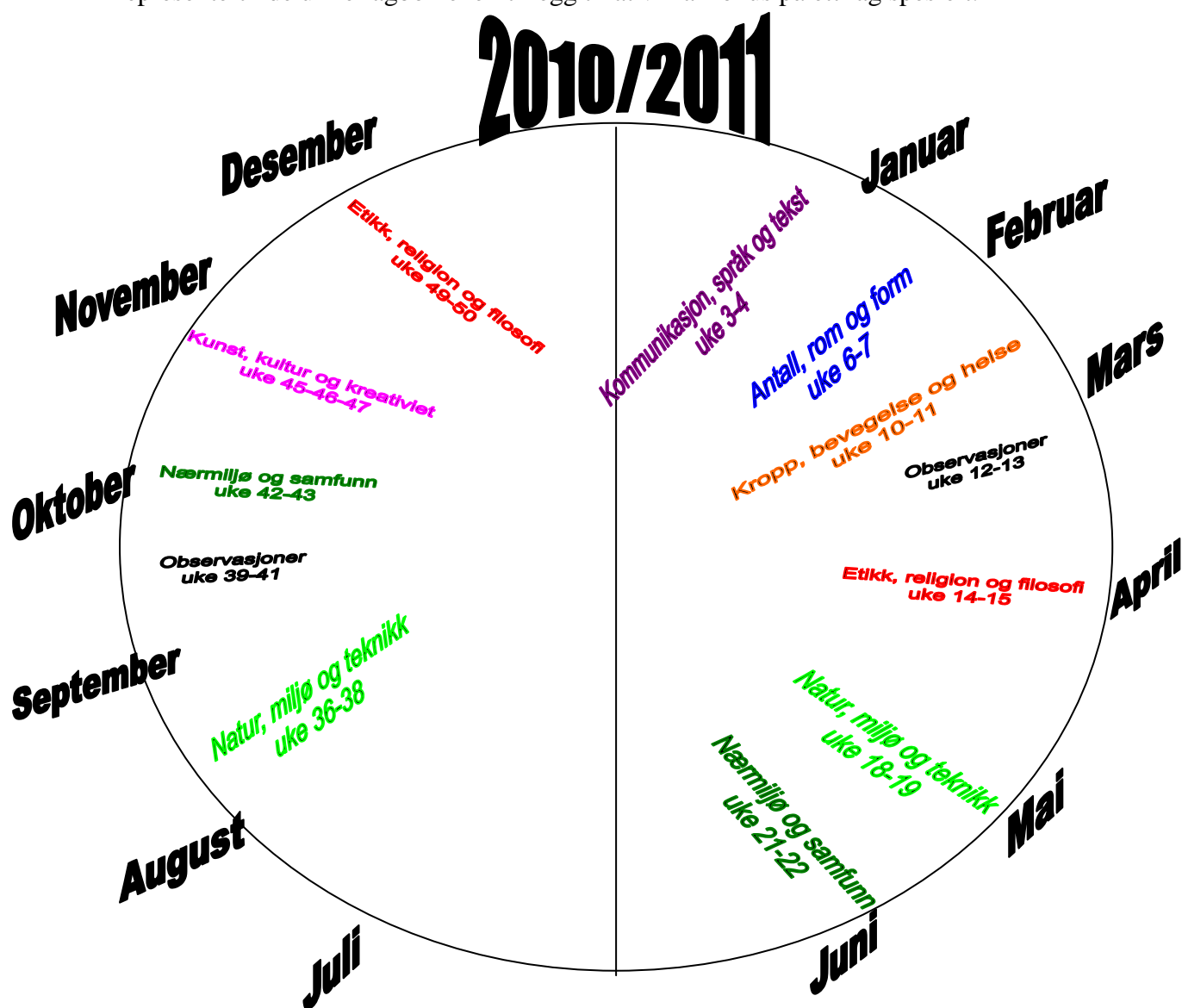
Forklare hva vi
gjør og vil.
Være tydelige.

TILTAK: lage egne "Ugleråd" for å synliggjøre hva som er lov eller ikke lov i barnehagen. Gi informasjon til ansatte, barn og voksne. Synliggjøre og sette ord på mest mulig av arbeidet vi gjør i barnehagen. Ta oss tid til å forklare. Være tydelige.

Ny revidert rammeplan fra 1.8.06:

1. august 2006 ble den reviderte –"Rammeplan for innholdet og oppgavene til barnehagen" tatt i bruk i barnehagene. I år fortsetter vi som i fjor med å sette opp alle 7 fagområdene gjennom året, som et årshjul, i ca tre ukers bolker med en uke mellom som evaluerings- og planleggingsuke.

Mye av det arbeidet vi gjør i barnehagen tverrfaglig, slik at alle fagene stort sett er representert i de ulike fagbolkene i tillegg til at vi har fokus på ett fag spesielt.

”Kommunikasjon, språk og tekst” og ”Kropp, bevegelse og helse”.

Vi i barnehagen ser det som en viktig oppgave å legge et godt grunnlag for trivsel med fysisk aktivitet og å være ute.

Språk er noe vi jobber kontinuerlig med i barnehagen, fordi dette er et viktig utviklingsområde for barna og legger grunnlaget for videre læring. Gjennom språket utvikler vi tenking og forståelse og vi gjør oss forstått gjennom språket. Språket er også viktig for sosial kontakt og dermed mestring, god selvfølelse og lek.

Kap. 3.1 i Rammeplan: KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Rammeplanen sier at tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehageinnholdet. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begrep. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for å utvikle et rikt språk.

Mye av det språklige samspeilet i barnehagen er knyttet til den formelle læringen i hverdagslivet, til leiken og til sosial læring og utvikling. Vi knytter språk og begrep til hverdagsaktiviteter som påkledning, borddekking, samtale i ulike situasjoner og lesing av bøker. I tillegg til dette vil vi legge inn språktrening i ulike former i de pedagogiske planene som for eksempel i samlinger, lese bøker, eventyr som tema, ulike oppgaver som går på å lytte, rime, tulle med ord, bruke regler og ellinger, dikte, leike, lytte ut lyder og lage lyder. TRAS (Tidlig Registrering Av Språkutvikling) fortsetter vi å bruke i barnehagen som en observasjonsmetode for å registrere og følge med utviklingen av barnas språklige utvikling. Når det gjelder språk så kan foreldre/foresatte også gjøre mye for å fremme positiv utvikling hos barna. Å gå på biblioteket og låne bøker er en kjempefin aktivitet sammen. Ikke bare fremmes nysgjerrighet på bøker, gjennom at foreldre som de viktigste rollemodellene signaliserer at bøker er viktig, men det er fin felles aktivitet. Gjennom boklesing læres nye ord, barna får et positivt forhold til bøker og nysgjerrighet på den skrevne tekst og på hvordan bokstaver formes. En annen aktivitet foreldre/foresatte og barn kan ha sammen er ganske enkelt å samtale. Snakk med barna om for eksempel det de har gjort i barnehagen eller ute i leiken hjemme eller snakk og fortell om det dere holder på med i øyeblikket, for eksempel lage mat, ser på barne-TV eller kler på dere.

MÅL: (for personalet)	kunnskapsmål Lære om ulike redskap for språkstimulering.	holdningsmål Forstå at språk er viktig for sosial, kognitiv og følelsesmessig utvikling.	ferdighetsmål Bruke språket bevisst i barnehagen gjennom hele dagen.
TILTAK:	Bruke TRAS som observasjonsmetode og bevisstgjøringsmetode. La språkstimulering bli et daglig samtaletema i barnehagen. Legge til rette for lett tilgang til bøker, kassettspiller, sanger, alfabet og tall.		
MÅL (for barna)	kunnskapsmål Lære om; bøker, bokstaver, å snakke, å lytte,	holdningsmål å være åpen for innspill og kommunikasjon fra barn og voksne.	ferdighetsmål rime, tulle med språket, lese navn, skiltlesing, fonem, lytte, bruke språk sosialt.
TILTAK:	Ha bøker, alfabet og cd lett tilgjengelig i barnehagen. Høytlesning, samtale, navning av ulike ting, navn på kopper og plasser som ”leses” ved borddekking.		

Kap. 3.2 i Rammeplan: KROPP, BEVEGELSE OG HELSE

Sel kommune ble FYSAK-kommune i 2004 og noen av målsettingene er å fremme folkehelsen, sette fokus på og bevisstgjøre store og små på fysisk aktivitet og sikre at alle barn i barnehagene skal være fysisk aktive i løpet av dagen. Rammeplanens kapittel 3.2 tar for seg dette området og sier at ”godt kosthold og god veksling mellom aktivitet og hvile er viktig for å utvikle en sunn kropp. Variert fysisk aktivitet både inne og ute har svært mye å si for utviklinga av motorisk dyktighet og kroppskontroll” (s. 35).

MÅL:	Kunnskapsmål	Holdningsmål	Ferdighetsmål
	Å vite at det er bra for kroppen å røre seg.	å bli glad i å bruke kroppen i ulike aktiviteter, glad i å røre seg og i å være ute.	å mestre ut fra alder ulike aktiviteter; lek, gå turer bruke Fyrun ofte.
	Å vite at det finnes sunn og usunn mat.		

TILTAK: Mye utelek, gå turer, observere at ingen barn er inaktive, dvs. ikke i fysisk aktivitet, og lage ulike former for voksenstyrte aktiviteter som f.eks hinderløype, natursti, utedager. Ha fast smøremåltid/varm lunsj hele året med sunn mat.

”EKORNGRUPPA” - de yngste barna i barnehagen.

Denne gruppa består av de yngste barna i barnehagen, det vil si fra 1-2 år. I år er disse Amund, Arve, Mathilde, Leander, Magnus, Jakop, Jo og Lea . De er små individer med sine individuelle særpreg, vaner og behov. For å kunne ivareta den enkelte best mulig, vil vi forsøke å gi de yngste litt tid for seg selv deler av dagen. Dette innebærer at:

- ekorngruppa skal på egne turer der de vil gjøre seg kjent med nærmiljøet rundt barnehagen (innholdet og lengden på turen vil bli påvirket av barnas interesser og behov).
- ekorngruppa får sin faste spiseplass på kjøkkenet, der de får sitte samlet som en gruppe og skape sin egen gruppeidentitet. En fast spiseplass bidrar til gjenkjennelse og trygghet i måltidssituasjonen.
- ekorngruppa har sangsamlinger. Barna vil få med seg et sanghefte hjem, der de sangene vi bruker mest står nedskrevet.
- de får egen utetid på formiddagen før vi spiser ca kl 10.30. Her får de mulighet til å utforske leiker på egne premisser, som er litt annerledes enn de eldre barnas, og de får anledning og tør å prøve ut mer når tempoet er litt roligere. Fysisk utfoldelse, grovmotorisk øving, lek og fellesskap er sentrale mål for utetida.

Det mest grunnleggende for å støtte opp om barnas utvikling ligger i å skape en barnehagehverdag preget av trygghet, glede og trivsel. Disse faktorene må være til stede for at vi skal kunne skape et positivt læringsmiljø. De yngstes barnehagehverdag er preget av en rekke rutinesituasjoner; måltider, bleieskift/dogåing, soving, samlingsstund, på- og avkledding etc. Dette er situasjoner som rommer mange muligheter for læring. Vår målsetning er at barna skal lære visse basisferdigheter gjennom disse situasjonene, for eksempel vaske hendene før mat og etter dobesøk/bleieskift, sitte rolig ved bordet når vi spiser eller klare å ta av sko og muligens jakke, når vi har vært ute.

Vi ønsker å skape gode lærings situasjoner der barnets mestringfølelse står i fokus; vi vil oppfordre barnet til å prøve selv og se hva det kan klare ut i fra sine egne, individuelle forutsetninger.

Alle lærings situasjoner er en gylden anledning til å samtale med barnet/barna. Gjennom å sette ord på det vi gjør, vil barna utvikle egne, kommunikative ferdigheter. Språket er en viktig uttrykksform for alle mennesker, både verbalspråket og det non-verbale språket. En viktig oppgave for oss voksne i barnehagen er å lære det enkelte barn godt å kjenne, slik at vi blir i stand til å tolke hans/hennes signaler. På den måten vil vi være i stand til å oppfylle barnets grunnleggende behov for omsorg, nærhet, trygghet og glede.

”KLATREMUSGRUPPA” – de eldste barna i barnehagen.

Denne gruppa består av de som skal starte i skolen til neste høst og er altså Førskolegruppa. Målet er at de på denne gruppa skal bli godt sammensveiset og oppleve trygghet og sosial tilhørighet i gruppa.

MÅL:	<u>kunnskapsmål</u> Å få innblikk i tall og bokstaver. Å vite at det er lurt å lære seg praktiske ferdigheter til skolestart.	<u>holdningsmål</u> Gruppefellesskap, styrking av selvbilde og mestring. Trygghet.	<u>ferdighetsmål</u> Rim og regler, leik med bokstaver og tall, trafikkregler, dramatisere, blyantgrep og konsentrasjon. Praktiske ferdigheter.
TILTAK:	lage ei gruppe av de eldste barna i barnehagen og ha et alderstilpasset opplegg med ulike oppgaver. Gruppa gjennomfører ulike aktiviteter som for eksempel drama, trafikkopplæring, ulike turer, språkleik med rim, regler, diktning, spill, arbeidsoppgaver på ark, matteleik og sang. Gruppa har fast dag med ”førskole”. Samt lage ”restaurant” for alle de andre i barnehagen med to-retters lunsj og ”fin” servering.		

GRUPPENE I BARNEHAGEN

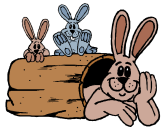
Vi har delt barna i barnehagen inn i 3 grupper; Ekorn-, Harepus- og Klatremusgruppa/
Førskolegruppe for skolestarterne neste høst.

Begrunnelsen for dette er å kunne differensiere de ulike temaene/faglige oppleggene i forhold til alder. Det er stor forskjell i behov og utvikling på f.eks en 2-åring og en 5-åring. Gruppene har egne "logoer" som vi bruker på periodeplaner slik at barna kan se hvor noe er for dem og deres gruppe.

Dette er gruppene i år:

Klatremusgruppa og Førskolegruppa: Malin, Lars, Remi, Erlend.

Harepusgruppa: Nora, Christina, Thomas og Joakim, Ane, Emma og Tobias.

Ekorngruppa: Arve, Amund, Mathilde, Leander, Magnus, Jakop, Jo og Lea.

Vurdering av arbeidet til barnehagen.

Personalet evaluerer skriftlig opplegg og planer fortløpende gjennom året, felles evaluering på personalmøte på slutten av året og det er tilsynsrunde fra ansvarlig etat i Sel kommune en gang i året med påfølgende skriftlig rapport.

Barnehageåret 2010:

Planleggingsdag, intern: fredag 13. august
" , intern: mandag 16. august
" , Østlandske fredag 5. november

Siste barnehagedag

før jul torsdag 23. desember – stengt julaften.

Barnehagen er behovsprøvd åpen i romjula 27., 28., 29. og 30.12. Tilbudet i kommunen samordnes.

Stengt 31.12 2011:

Planleggingsdag: mandag 3. januar
Første barnehagedag tirsdag 4. januar
Åpent mandag 18.4 og tirsdag 19.4 i påska (påmelding)
Barnehagen er stengt onsdag 20.4 før skjærtorsdag.

Frist ferieskjema: 15. april

Planleggingsdag: mandag 16. mai

Sommerstengt: nærmere beskjed. Vi stenger 3 uker som i sommer-10.

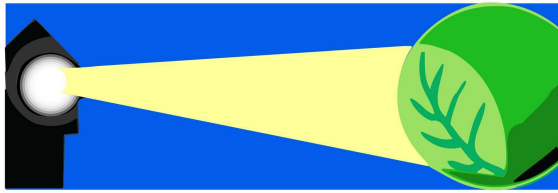

Ansatte i barnehagen 2009/2010:

- Hilde Bjørklund: førskolelærer, styrer i 100% stilling. Kontordager onsdag og torsdag, tlf. 61 23 18 29/95 02 35 27.
- Turid F. Brobakken: førskolelærer, pedagogisk leder i 80% stilling. Jobber mandag, tirsdag, torsdag og fredag, tlf 61 23 16 98/93 62 12 04.
- Hilde S. Nordlien: førskolelærer, pedagogisk leder i 40% stilling. Jobber onsdag og torsdag samt vikardager, tlf 61 24 18 31/40 24 29 45.
- Heidi Bergum: fagarbeider, i 60% stilling. Jobber mandag, onsdag og fredag, tlf. 61 23 07 77/48 19 68 99.
- Ellen Sveen: fagarbeider, i 80% stilling. Jobber alle dager unntatt onsdag, tlf. 41 84 46 37.
- Torunn H. Alvheim: assistent, 40% stilling. Jobber tirsdag og torsdag, tlf 99 64 26 25.
- Eva Bjørnstad: assistent i 67,% stilling. Jobber tirsdag, onsdag, torsdag og fredag, tlf. 61 23 04 89.
- Vikarer: vi prøver så langt som mulig å bruke faste vikarer ut fra den kommunale vikarlista.
- Vaktmester: Terje Ulen
- Renholder: Conni Stubbrud

Alle ansatte og personale tilknyttet virksomheten har taushetsplikt. Dette gjelder også vikarer, elever og studenter.

- Telefon Selsverket barnehage: 61 23 05 54 (kan legge beskjed på svarer hvis vi er på tur).

MILJØFYRTÅRN®

MILJØFYRTÅRN OG MILJØSERTIFISERING

Selsverket barnehage ble miljøfyrtårnsertifisert av høsten 2006 og resertifisert høsten 2009.

1.1 Hva er Miljøfyrtårnsertifisering?

Miljøfyrtårnsertifikatet er et offisielt norsk sertifikat, initiert og anbefalt av bl.a. Miljøverndepartementet. Det er et tilbud til private og offentlige bedrifter som ønsker å møte miljøutfordringene på en offensiv måte og som gjerne vil forbedre egne driftsrutiner og å styrke sitt eget omdømme. Miljøfyrtårnsertifikatet er i utgangspunktet innrettet mot små og mellomstore bedrifter, både private og offentlige, og kan også være et første steg mot for eksempel en ISO 14001 sertifisering

1.2 Hvorfor Miljøfyrtårnsertifisering?

Generelle erfaringer med miljøfyrtårnsertifisering viser at virksomheten:

- Reduserer drifts- og innkjøpskostnadene
- Oppfyller regnskapslovens krav om miljørapportering
- Bedrer arbeidsmiljøet (reduert sykefraværet, bedrer HMS/internkontroll)
- Får fortrinn ved godkjenning som underleverandør og ved anbud
- Bedrer oversikten over egne tekniske anlegg, bygg og drift
- Feie for egen dør – muliggjør markedsføring som miljøbedrift
- Får et mer positivt omdømme

Virksomheten mottar *Miljøfyrtårnsertifikatet* som et synlig bevis for arbeidet.
(Sitat fra Miljøanalysen – Miljørapport)

En av utfordringene våre i barnehagen er hvordan legge opp pedagogiske opplegg der barna er med som en naturlig del av miljøarbeidet.

MÅL:	kunnskapsmål	holdningsmål	ferdighetsmål
	Å vite hvordan vi tar vare på naturen, miljøet rundt oss og gjør det trivelig hos oss. Vite at mye kan gjenbrukes.	Å skjønne at det er viktig å ta vare på det vi har (nærområder, natur, leiker, klær, hus)	Rake, rydde, koste, vaske, plante, så frø. sortere søppel. Forsiktig med leiker
TILTAK:	Merke "Miljø" i Virksomhetsplanen. Snakke om hvordan vi vil ha det rundt oss og hvordan vi tar vare på skog og leikeområdet vårt. Plukke søppel, rake, koste og rydde. Være med og sortere papir, kartong og glass. Sette fram papir til papirinnsamling. Vaske og rydde leikestua og leikeskur. Ta vare på klærne og leikene våre.		

Virksomhetsplan for barnehageåret 2010/2011

Uke	Aktivitet
33	Interne planleggingsdager fredag 13.8 og mandag 16.8 kl.08.00-15.30, barnehagen er stengt.
34	Oppstart med "nye og gamle" barn og nye voksne tirsdag 17.8.10 Vi starter opp med 3 grupper, Klaremusgruppa/Førskolegruppa er de eldste, Harepusgruppa og Ekorngruppa som de yngste. "Bli kjent"- og tilvenningsperiode for nye barn og voksne. Vi lager "hus" til alle i barnehage og har fellessamlinger med ulike aktiviteter. Vi har "tavla" vår der "arbeidsmauren" finner dag, dato, måned, år og været. Hun/han dekker bord og henter posten sammen med den voksne "arbeidsmauren". Oppstartsamtaler med nye foreldre. Vi går turer i nærmiljøet. Førskolegruppa starter med sitt arbeid fast hver uke.
35	Felles aktiviteter: samling med sanger, lesing, ulike tekster Lager og presenterer "husene" våre i samling. Foreldremøte 31.8 kl 18-20 ute på Fyrun – PPT invitert.
36 SEPTEMBER	<i>Fag i Rammeplan: Natur, miljø og teknikk.</i> Miljø: Tema Høst – innhøsting: vi skal plukke bær, plukke poteter, lage forskjellig mat av det vi høster (syltetøy, potetbåter) Fotografering tirsdag 7.9 v/Multifoto.
37	<i>Fag i Rammeplan: Natur, miljø og teknikk.</i> Miljø: Går turer i nærmiljø, skog og mark for å gjøre oss kjent i lokalmiljøet. Bålmat med Klatremusgrp, "Pølser i pysj" og Trollkrem. Ekorngruppa går ut fast på formiddagen for å få egen ute- og leiketid før mat og soving. Snakker og lærer om høsten. Personalmøte 16.9.10 kl 16.30-19.30.
38	<i>Fag i Rammeplan: Natur, miljø og teknikk.</i> Samling om poteten (fakta og fortelling). Vi lager potetbåter og pølse til alle i barnehagen. Potetplukking hos Hans Ulmo.
39	Fjelltur til Kampen 27.9. Personalet observerer barna i forkant av foreldresamtalene (Logg).
40 OKTOBER	Vi legger ikke opp til noe spesielt i høstferieuka. Opplegget blir etter antall barn og vokse. Liste for påmelding. Vi bemanner etter antall barn og benytter anledningen til å avspasere møtetid eller ta ut feriedager.
41	Beredskap: Brannøvelse mandag 11.10. Miljø: matlaging på uteplassen på bålet. Miljø: Høsttur med de to eldste gruppene 14.10. Personalmøte torsdag 14.10 kl 16.30-18.30.
42	<i>Fag i Rammeplan: Nærmiljø og samfunn</i> FORUT-uke – vi lærer om Indira fra India. Vi legger opp etter alder i de ulike gruppene. Det blir foreldrekafe med salg av FORUT-produkter, kaffe og biteti og vi skal lage mat fra India. Kultur med musikk og dans er med i opplegget. Vi starter med foreldresamtaler. Det blir hengt opp liste med tidspunkt for samtalene. Felles personalmøte onsdag 20.10 med alle barnehagene i Sel.

43	<i>Fag i Rammeplan: Nærmiljø og samfunn.</i> FORUT fortsetter. Onsdag 14.10: Besøk av "våre" unger fra 1. klasse – vi steker vafler. Barnehagen inviterer de som gikk ut fra her i sommer. Foreldre må frakte skolebarna sine fra skolen til barnehagen og besøket varer fra kl 13-15.00. Det er et gjensyn vi gleder oss til ☺ Foreldresamtaler fortsetter.
44	Planleggingsdag og stengt barnehage: fredag 5.11.10 Leiker-fra-heime-dager hele uka. Alle gruppene tar med niste og går en tur i nærmiljøet (vurdere de yngste). Lager "Ugleråd" i fellesskap. Dvs barn og voksne lager interne regler for hvordan vi vil ha det i barnehagen – hva er lov å gjøre?
45 NOVEMBER	<i>Fag i Rammeplan: Kunst, kultur og kreativitet.</i> Vi legger opp til variert og aldersbasert kreativitet i de ulike gruppene. "Hemmelighetene" til jul vil også være en del av arbeidet. Vi hører på forskjellig musikk. Prøver å få besøk fra Sel kulturskole.
46	<i>Fag i Rammeplan: Kunst, kultur og kreativitet.</i> "Leker-fra-heimedager" Miljø: Lage "hemmeligheter" til jul. Personalmøte 18.11. kl 16.30-19.30.
47	<i>Fag i Rammeplan: Kunst, kultur og kreativitet.</i> Miljø: Lage "hemmeligheter" til jul. Språkstimulering; alderstilpasset i gruppene.
48 DESEMBER	Adventstida starter med kos, hygge, adventssamling, baking, julebudskap og juletradisjoner. Søndag 28.11 er 1. søndag i advent. Vi lager egen adventsplan.
49	<i>Fag i Rammeplan: Etikk, religion og filosofi</i> Personalmøte 9.12. kl 16.30-18.30. Juleaktiviteter og –tradisjoner. Bake noe til adventskos. Juleforberedelser i barnegruppene. Pynter barnehagen og juletreet. Juleavslutning? Dette er opp til foreldregruppa og foreldrerepresentantene.
50	<i>Fag i Rammeplan: Etikk, religion og filosofi</i> Gruppearbeid – empati. Luciafeiring/adventskaffe med besøk av inviterte besteforeldre eller andre familiemedlemmer eller kjente.
51	Nissefest – vi ser om vi finner nissen i mørket på Fyrun?! Julegløgg og pepperkaker for foreldre og barn. Julegudstjeneste for barnehagene i Sel - besøke kirka og lære litt om den. Siste dag før jul: torsdag 23.12.
52	Uke 52 – romjula – behovsprøvd 27., 28., 29. og 30.12. Tilbudet samordnes i kommunen. Vurderes fra år til år. Fredag 31.12 er det stengt.
Januar 2010 1	Intern planleggingsdag: mandag 3.1.2011 Første dag etter jul: tirsdag 4.1.2011. Vi skal ha forskjellige tegneoppgaver/andre oppgaver på alle gruppene. Repetere "Uglerådene" våre. Massasje med avslapping med jevne mellomrom utover nyåret.
2 – 4	<i>Uke 3-4: Fag i Rammeplan: Kommunikasjon, språk og tekst.</i> Klatremusgruppa lager "restaurant" i barnehagen.

Februar 5 – 8	<p>Personalmøte torsdag 3.2 kl 16.30-18.30</p> <p><i>Uke 6-7: Fag i Rammeplan: Antall, rom og form.</i></p> <p>Medarbeidersamtaler.</p> <p>Tema uke 6: Samer – samenes dag 6. februar.</p> <p><i>Uke 10-11: Fag i Rammeplan: Kropp, bevegelse og helse.</i></p> <p>Uke 8: karneval.</p> <p>Miljø: Kroppen vår.</p>
Mars 9 – 13	<p>1.mars – søknadsfrist på barnehageplass eller endringer på dager for neste barnehageår. Uke 9: vinterferie i skolen.</p> <p>Skidag ved barnehagen – ”Verkiaden”</p> <p>Miljø: Fjelltur Barnehagedagen – dato?.</p> <p>Personalmøte torsdag 3.3 kl 16.30-19.30</p> <p>Foreldremøte med tema - hva?</p> <p>Observasjoner til foreldresamtaler – uke 12-13.</p> <p>Felles personalmøte i Sel kommune tirsdag 22.3.</p>
April 14 – 17	<p><i>Uke 14-15: Fag i Rammeplan: Etikk, religion og filosofi. Påske/Empati</i></p> <p>Påsketradisjoner og påskehøytid.</p> <p>Barnehagen åpen 18. og 19. april – stengt 20. april (påskeuka) - påmelding</p> <p>Frist for melding av ferie 15. april</p> <p>Internkontroll i barnehagen.</p> <p>Foreldresamtaler. Personalmøte: 28.4.11 kl 16.30-18.30.</p> <p>Dugnad – diverse utarbeid.</p>
Mai 18 – 22	<p><i>Uke 18-19: Fag i Rammeplan: Natur, miljø og teknikk.</i></p> <p>Miljø: Temaarbeid: våren – naturen våkner.</p> <p>Miljø: Gardsbesøk - sau og lam. Vårønn.</p> <p><i>Uke 21-22: Fag i Rammeplan: Nærmiljø og samfunn</i></p> <p>Miljø: Rydding til 17. mai og 17. mai- aktiviteter.</p> <p>Miljø: Planting/såing ute.</p> <p>Skolebesøk til Nyhusom for de største i bhg.</p> <p>Gardsbesøk – kufjøs.</p> <p>Besteforeldredag.</p> <p>Planleggingsdag (intern) og stengt barnehage: mandag 16.5.11.</p>
Juni 23 – 26	<p>Personalmøte: torsdag 9.6 kl 16.30-18.30.</p> <p>Beredskapsuke: Brannøvelse med besøk av brannbil, førstehjelp i barnehagen, politibesøk.</p> <p>Turer for de som skal begynne på skolen.</p> <p>Besøksdag for de nye som skal begynne i barnehagen til høsten.</p> <p>Sommerfest/avslutning i barnehagen i foreldrenes regi.</p>
Juli	<p>Sommer i barnehagen – påmelding er levert innen 15.4.</p> <p>Ferieavvikling for barn og personale.</p>
August	<p>Nytt barnehageår (dato kommer senere)</p>